

Ünnepi kötet
a 65 éves
IMRE MIKLÓS
tiszteletére

LUDOVIKA
EGYETEMI KIADÓ

Ünnepi kötet a 65 éves Imre Miklós tiszteletére

Szerkesztette
Kovács Éva Margit

LUDOVIKA
EGYETEMI KIADÓ

Budapest, 2020

Vértesy László¹

A jogági kategorizálás kihívásai – elméleti kísérlet egy új jogág megalapozásához: strandjog

A jogtudományi rendszerezés egyik általános bevezető tétele, témaköre, hogy a jog különféle jogágakra tagozódik. A hagyományos felosztás elsőre kézenfekvőnek és egyértelműnek tűnik, a hagyományos rendszerezés letisztultnak mondható. Azonban, ha jobban elmélyedünk a kategorizálás rendszertani alapjaiban, esetlegessé válik, hogy mit értünk egy-egy jogág alatt, hogyan határolhatók el egymástól azok. Az elméleti felvezetést követően pedig érdemes egy kísérletet tenni egy új jogág megalapozásához: strandjog.

A jogág fogalma és szerepe

A különféle meghatározások szerint a jogrendszerben a jogszabályok (normatív aktusok) egy nagyobb csoportja – egy széles körben elterjedt felfogás szerint – akkor alkot önálló *jogágot*, ha a szabályozás tárgya és módszere jól körülhatárolható,² továbbá sajátos jogdogmatikával rendelkezik.³ Egyszerűbben a normák kellően egynemű társadalmi viszonyokra vonatkoznak, valamint a szabályozás módszere is kellően jellegzetes, homogén. Ez a kettős kritérium Jakab András szerint a szocializmus idején került jogtudományunkba, méghozzá a Szovjetunióból.⁴ Egy másik definícióban a jogág a jogrendszer elkülönült része,

¹ Egyetemi docens, Nemzeti Közszerológati Egyetem Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar Lőrincz Lajos Közigazgatási Jogi Tanszék. Kapcsolat: vertesy.laszlo@uni-nke.hu. ORCID ID: 0000-0001-9783-2572.

² Burián László – Kecskés László – Vörös Imre: *Magyar nemzetközi kollíziós magánjog*. Budapest, Logod, 2003. 41. Vö. Szentiványi Iván: *Bankjog*. Budapest, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, 1988. 453. Vö. Szabó Imre (szerk.): *Állam- és jogtudományi enciklopédia*. Budapest, Akadémiai, 1980. 849.

³ Szigeti Péter: *Jogtani és államtani alapvonalak*. Budapest, Rejtjel, 2002. 131.

⁴ Jakab András: A szocializmus jogdogmatikai hagyatéka. *Jogelméleti Szemle*, (2003), 3. Vö. Szabó (1980): i. m. 849. A történelmi materializmus szerint a társadalmi viszonyok két nagy csoportot alkotnak: az ideológiai és az anyagi (más néven vagyoni, termelési, elosztási, áru-, csereforgalmi) társadalmi viszonyok csoportját. Szentiványi (1988): i. m. 456.

azoknak a jogszabályoknak a csoportja, amelyek a jogi koherencia keretében jogdogmatikailag elkülönültek más tartalmú jogi előírások csoportjától.⁵ Bár mindkét megközelítés igen gyakori, azonban ha jobban megvizsgáljuk, nem ad közelebbi támpontot, hogy eldöntsük egy adott szabálycsoportról, hogy jogág-e, vagy sem. A jogágak elhatárolására (és önállóságának megállapítására) nem lehet jogelméletileg elfogadható kritériumot találni. Ezek ugyanis inkább tudományszociológiai és egyetemszervezési okokkal, egy-egy új törvény megalkotására irányuló törvényhozói ötlettel, a társadalmi jelentőségre vonatkozó (jogászai) közvélekedéssel és (teljesen logikátlan) hagyományos beidegződésekkel magyarázhatók.⁶

Szinte lehetetlen definiálni, hogy mit értünk egynemű társadalmi viszonyon és homogén szabályozási módszeren. Hasznosabb, ha a *szabályozási tárgyat* azonos vagy hasonló jogviszonyoknak tekintjük, így jogilag értelmezhetőbb kategóriát kapunk, de ugyanúgy nehézkes vele dolgozni. A szabályozási tárgy mint *principium divisionis* cáfolatára a legfőbb érv, hogy egy jogintézménynek (lásd tulajdon) vagy reálcselekménynek (lásd természetkárosítás) általában több jogági (polgári jog, büntetőjog, eljárásjogok, közigazgatási jog) leképeződése is lehet,⁷ ami csak tovább bonyolítja az elhelyezés kérdését. A *szabályozási módszer* ugyancsak homályos, itt is a leghasznosíthatóbb szempont a jogi felelősség figyelembevétele. Ezzel ugyanaz a probléma, mert a felelősségi alakzatot vagy igen általánosan értelmezzük (például szubjektív és objektív felelősség), vagy jogág szerint (például büntetőjogi, polgári jogi felelősség, amely azonban pont a jogág fogalmára épít, amit pedig meg kellene határozni) – de használható elválasztási kritériumot sehogy sem kapunk.

A jogág *szerepe*, jelentősége az elméletben és a gyakorlatban egyaránt a rendszerezés, más megfogalmazásban: közvetítő szint a jogrendszer és a jogszabály között. Teoretikus értelemben tudományos fogalom, ideológiai elképzelés, amelyet vagy használ az adott elmélet, gondolkodó, vagy nem. A „jogági rang” elnyeréséhez jó esélyt nyújt, ha önálló törvényben szabályozzák a kérdést, ha az egyetemeken önálló tanszékek születnek az adott névvel, ha a jogi karon önálló tantárgyként kezdik tanítani, ha önálló tankönyveket írnak a témában (amelyeknek első fejezetében mindig elkezdik saját jogági önállóságukat hangoztatni), és ha társadalmilag fontosnak tekintik az adott kérdést. Ezek egyike sem döntő kritérium, csupán egy-egy érv, amelyeknek több-kevesebb súlya van. Ugyancsak fontos a szerepe a hagyományoknak: jöhet ugyanis akár milyen elméleti irányzat, a polgári jogot például valószínűleg mindig önálló

⁵ Lamm Vanda (szerk.): *Jogi lexikon*. Budapest, CompLex, 2009. 292; Szigeti (2002): i. m. 131.

⁶ Jakab (2003): i. m.

⁷ Vö. Tamás András: *Legistica*. Budapest, Nemzeti Közszerkesztési Tankönyvkiadó, 2013. 100–101.

jogágnak fogják tekinteni.⁸ A helyzetet tovább nehezíti, hogy a mai napig nem készült egy taxatív felsorolás a jogágakról, így pontosan nem tudható, hogy valójában hány jogág is létezik.

A *praktikus megközelítés* számára a jogág több lehetőséget is jelent. Ha például keresünk egy jogszabályt, akkor a jogág eligazítást nyújthat, hogy hol található az adott jogforrás. Itt azonban érdemes megjegyezni, hogy erre a jogterület is tökéletesen alkalmas. Másik lehetőség, hogy így alkotják-e a jogot. Tamás András azonban rávilágít, hogy gyakorlatban a jogalkotók nemigen használják, valamint a jogszabály-előkészítés és a jogalkotás sem ez alapján szerveződik.⁹ A jogág fogalma és alkalmazása a jogalkotást, illetve jogszabály-előkészítést figyelembe vehetően eddig nem érintette meg, ugyanis ha a jogágakat szempontként kezelnénk, akkor annak jelen kellene lennie a jogszabály-előkészítés mechanizmusában is. A jogszabálytervezeteket azonban nem jogágak szerinti bontásban készítik vagy minősítik, és a hazai jogszabály-előkészítés (vagy jogszabályszerkesztés) technikája pedig egyértelműen a jogalkotói hatáskörökhöz igazított. A jogág továbbá nem pozitív jogi fogalom, azaz egy jogszabály sem definiálja annak tartalmát, ugyanakkor ritkán előfordul, hogy a címben történik rá utalás. A harmadik szempont ugyancsak elbizonytalanít, mert a jogalkalmazás bár hasonlóan, de mégsem eszerint épül fel; a bírói szervezetben sem jelentkezik következetesen a jogági tagoltság.

A jogágak jogdogmatikai alapjai

A jogágak a *jogdogmatika* fejlődésének termékei. Ténylegesen a római–germán eredetű jogrendszerekben jelentkezik azok elkülönülése elméleti és gyakorlati problémaként. A kontinentális jogszemlélet a jogrendszer közjogra és magánjogra való tagozódásának indokaként több ismérvet fogalmazott meg, így i) a köz- és magánérdek ismérve mellett az elhatárolás indoka volt ii) a köz- vagy magántevékenység, az állami és nem állami cselekvés szabályozása; iii) az alárendeltségi és mellérendeltségi viszonyok; vagy iv) a kogens és a diszpozitív jogszabályok különbsége. Kivételesen, olykor irodalmi megfogalmazásokkal is találkozunk, amelyek azonban az elhatárolás szempontjából nem használhatóak.¹⁰

⁸ Jakab (2003): i. m.

⁹ Bővebben: Tamás (2013): i. m. 100–101.

¹⁰ Gustav Radbruch szerint a magánjog „Herzkammer allen Rechte” vagy Márai Sándor szerint: „A magánjog maga az élet.” (Érdemes megjegyezni, hogy Márai születési neve Grossschmid.)

Az öt remek római jogász egyike, Domitius Ulpianus (170–223) óta – aki különbséget tett *ius publicum* és *ius privatum* között¹¹ – az európai, pontosabban a kontinentális jog, illetve jogtudomány, jogtudósok mindegyik jogágot Prokrusztész-szerűen kényszerítették ebbe a dichotómiába: közjog vagy magánjog, mondván: *tercium non datur*. Ez valójában azért kapott ekkora jelentőséget – amellet, hogy valóban kora egyik legkiválóbb tudósai közé tartozott – mert II. Theodosius és III. Valentinianus császár egy közösen kiadott rendeletükben, a 426-ban Ravennában kelt úgynevezett idézési törvényben, a *lex citationis*-ban az öt kiváló jogtudós műveit,¹² továbbá azokat, akikre hivatkoznak, kötelező erővel ruházták fel. Így ez a jogtétel nemcsak elméleti kijelentés maradt, hanem a hatályos, élő joganyag része is lett. A *felvilágosodás* is megőrzi ezt a hagyományt, Charles-Louis de Secondant Montesquieu (1689–1755) *A törvények szelleméről* (1748) című munkájában tovább erősítette a megkülönböztetést, jelesen: nemzetközi jog (népek joga), közjog (politikai jog) és magánjog (polgári jog):

„Ha úgy tekintjük őket, mint egyetlen bolygó lakóit, amelyen szükségképpen különböző népeknek kell élniük, az embereknek vannak a népek egymás közti kapcsolatára vonatkozó törvényeik; ezek alkotják a nemzetközi jogot. Ha úgy tekintjük őket, mint akik társadalomban élnek, amelyet fenn kell tartani, vannak törvényeik, amelyek a kormányzók és kormányzottak közötti kapcsolatot szabályozzák, ezt közjognak nevezzük. Továbbá vannak olyan törvényeik, amelyek az állampolgárok egymás közötti kapcsolataira vonatkoznak – ez a magánjog.”¹³

A klasszikus magyar jogi irodalom is leginkább a közjog-magánjog elméleti kettéválasztásra fordított gondot, az egyes jogágakkal kapcsolatban ügyeket, problémákat vagy szabályozott szervezeteket neveztek meg; azaz a (jog)viszonyok tartalmára,¹⁴ a szabályozási területre helyezték a hangsúlyt, és nem a társadalmi viszonyokra, módszerre.¹⁵ Szladits Károly – a jogviszony alanyai központú –

¹¹ „[...] huius studii duæ sunt positiones: publicum et privatum. Publicum ius est, quod statum rei Romanæ spectat, privatum, quod ad singulorum utilitatem; sunt enim quædam publice utilia, quædam privatim.” Digesta 1, 1, 1, 2. In Földi András – Hamza Gábor: *A római jog története és intézményei*. Budapest, Nemzeti Tankönyvkiadó, 1996. 52. „...e tudománynak két fő része van: A közjog az [a jog] amely a római államra vonatkozik, a magánjog az, amely az egyének érdekét tartja szem előtt; egyes dolgok ugyanis a köz hasznát szolgálják, mások a magánszemélyekét.”

¹² Gaius, Æmilius Papinianus, Domitius Ulpianus, Iulius Paulus, Herennius Modestinus.

¹³ Montesquieu: *A törvények szelleméről*. Ford. Nemes István – Horváth Andor. Bukarest, Criterion, [1748] 1987. 46.

¹⁴ Szladits Károly: *A magyar magánjog vázlata*. Budapest, Grill, 1933. I. 1.

¹⁵ Például az érdek szerint osztotta fel: Tomcsányi Mór: *Magyarország közjoga*. Budapest, Királyi Magyar Egyetemi Nyomda, 1940. 37–39. A közigazgatási jogot, mint elfogadott jogágot, például könnyebben lehet a tartalma szerint meghatározni; ld. Magyar Zoltán: *Magyar közigazgatás*. Budapest, Királyi Magyar Egyetemi Nyomda, 1942. Ugyanis ha fenti definíció alapján próbálja

megközelítésében: „Magánjogi tehát mind az a jogszabály, amely magánost más magános érdekében oly módon kötelez, hogy érvényesítéséről a másik (a jogosított) magános rendelkezik. Minden más szabály közjogi.”¹⁶ Itt érdemes megjegyezni, hogy a magyar polgári korszak legtöbbször magánjogról beszél, a polgári jogot sokan – például Szladits is – tágabban értelmezték, egyszerre tartalmazta az anyagi és alaki joganyagot.

Az újszerű és haladó javaslatok az *interdiszciplinaritás* lehetőségét használják fel,¹⁷ tekintettel arra, hogy számos modern, fiatal jogág, jogterület szabályozása amolyan Janus-arcú. Azaz azzal a tulajdonsággal rendelkezik, hogy maradéktalanul nem illeszthető bele sem a *ius privatum*, sem a *ius publicum* világába, illetve más tudományterületekkel (például informatika, energetika, közgazdaság) is szoros kapcsolatban állnak. Nevezetesen egyszerre tartalmaznak olyan egymástól elválaszthatatlan elemeket, amelyek vagy az egyik, vagy a másik oldalhoz tartoznak. Így, mai kifejezéssel élve, a egyes szakjogok, keresztülfekvő jogágak közé sorolandók,¹⁸ ahol a közjogi és magánjogi elemek keverednek. A 20. század elején is már egyértelmű, hogy „[a] magánjog és a köz- vagy nyilvánjog határai nem egyenes vonalak, miként az Amerikai Egyesült Államok egyes államai közti határok. Hanem csipkések [...]”¹⁹ „Maga e választvonal alapeszméjében kategoricus, részleteiben esetleges.”²⁰ „A jogfejlődés iránya a közjogi és magánjogi intézmények kombinációja és felcserélhetősége felé utal: új átcsoportosítások folynak le szemünk előtt, főleg az ú.n. gazdasági jog körében, melyek a közjogi és a magánjogi elemeket új szintézisben egyesítik.”²¹ Amikor a közjog és magánjog közti határ elmosódásáról, relativizálódásáról beszélnek, akkor valójában a szerzők inkább az egyes tipikus szabályozási módszerekre utalnak. Ennek megfelelően pedig helyesebb volna a precíz szerződés, illetve az egyoldalú állami aktus kifejezéseket használni.²²

A kontinentális hagyományoktól természetes ez esetben is eltér az *angolszász felfogás*, amely olykor sokkal észszerűbbnek, gyakorlatiasabbnak tűnik,

az ember megközelíteni, akkor azzal szembesül, hogy a releváns társadalmi viszony szinte valamennyi viszony, a szabályozás módja – még felelősség esetén is – pedig csakugyan felöleli az összes ismert megoldást, tekintettel arra, hogy a hatályos joganyag mintegy 80%-a közigazgatási norma.

¹⁶ Szladits (1933): i. m. 2–3.

¹⁷ Song Xian-Zhong: What is philosophy in branches of law? *Law and Social Development*, (2009), 4.

¹⁸ Lábady Tamás: *A magánjog általános tana*. Budapest, Szent István Társulat, 2018. 24.

¹⁹ Grosschmid Béni: *Jogszabálytan*. Budapest, Athenaeum, 1905. 10.

²⁰ Grosschmid Béni: *Fejezetek kötelmi jogunk köréből*. Budapest, Grill, 1932. II. 1299.

²¹ Szladits Károly (szerk.): *Magyar magánjog*. I. Általános rész. Személyi jog. Budapest, Grill, 1938. 19.

²² Jakab András: Közjog, magánjog, polgári jog – a dogmatikatörténet Próteuszi és az új Ptk. tervezete. *Állam- és jogtudomány*, 48. (2007), 1. 3–27.

továbbá egyszerűbb lehetőséget teremt a jogtudomány számára azzal, hogy nem alkalmazták a fenti megkülönböztetést minden jogágra. Az angol jogelmélet valójában nem is használja a jogág fogalmát, a *branch of law* terminológia kontinentális, német eredetű. A jogtudósok szabadon alkothatnak új jogágakat, jogterületeket, ezért találkozunk olyan változatos címekkel és témakörökkel az angolszász szakirodalomban. Ez szélsőséges megfogalmazásban alátámasztja, hogy a középkori aranycsinálási receptjének reménytelenségére emlékeztető kritériumkeresésekkel fel kellene hagyni, s inkább más (értelmes) jogtudományi kérdésekre kellene koncentrálni.²³ Egyebekben a nemzetközi tapasztalatok azt mutatják, hogy a precedensalapú jogrendszer jobban megfelel a piacgazdaságok fejlődési igényeinek, mivel kevésbé merev, és gyorsabban képes a változásokhoz alkalmazkodni.²⁴

Egy új jogág megalapozása: strandjog

A fentebb említett összefüggéseket érdemes megfeleltetni a hatályos joganyaggal, annak érdekében, hogy az elmélet és a gyakorlat számára miként alakítható ki egy új jogág, mint például a *strandjog* (*beach law*). Bár első olvasatra meglehetősen merésznek tűnik a jogelméleti kalandozás, ennek ellenére még a hazai jogalkotó számára sem ismeretlen terület, egyaránt találunk közjogi, elsősorban közigazgatási jogi és magánjogi szabályozást. Ebből következik, hogy a strandjogot a keresztülfekvő jogágak közé kell sorolni. A közigazgatási jog egyik fő karaktere a szabályozás, szabályosság, azaz a normativitás,²⁵ és a strandjog is tekinthető egy különös szakigazgatásnak, besorolható a szabályozott ágazatok (*regulated industries*) közé: i) működésüket az állam szabályozza, ii) létük meghatározó a társadalomban, valamint iii) az egész lakosság számára nyújtanak szolgáltatást. A szektorra vonatkozó joganyag másik része: a szerződések (letét, bérlet, haszonbérlet, vállalkozás, utazás, megbízás, adásvétel) a magánjogba helyezhetők el. Fiatalsága és újszerűsége ellenére ez a jogterület tűnik a legalkalmasabbnak, és nyújtja a legtöbb lehetőséget az egységes, közös elmélet (dogmatika) szempontjából is. Ez a komplex megközelítés a jogi és a gyakorlati oktatásban, továbbá a szakirodalomban is hasznos lenne, mivel így a jogtudomány és a jogalkotó, valamint a jogalkalmazók egyszerre látnák összefüggésében a közjogi és a magánjogi joganyagot.

²³ Uo.

²⁴ Bővebben: Thomas Cottier et al. (szerk.): *The rule of law in monetary affairs*. Cambridge, Cambridge University Press, 2014.

²⁵ Tamás András: *A közigazgatási jog elmélete*. Budapest, Szent István Társulat, 2001. 369.

Mint mindegyik jogág, így a strandjog kezdeti nehézsége is önmaga *definiálása*, különösen a vegyes szakjogi jelleg miatt. Akár a magánjogi (egyes mellérendeltségi vagyoni és személyi viszonyok), akár a közjogi elemeket (szupremácia és hatósági vagy szakigazgatás) kívánjuk felhasználni, első lépésben meg kell határozni a szabályozás jól körülhatárolható tárgyát, azaz egy újabb fogalmat kell bevezetni: strandjogviszony, amely az azonos vagy hasonló jogviszonyokat fogja össze. Ennek pedig három elemét kell megragadni: a tárgyát, alanyait és tartalmát (jogok és kötelezettségek).

A strandjogviszony *tárgya* a strandolás: a strandon tartózkodás (fürdés, napozás, pihenés, szabadidőtöltés stb.) A jogviszony közvetett tárgya a *strand* lesz, azaz a fürdésre alkalmas természetes vagy mesterséges vízpart, szabad-téri fürdő. A strand az épülő tengerpartokon, illetve nagyobb vízfelületek (folyamok és tavak) partjain létrejövő felszíni forma, a szárazföld és a vízfelszín között elterülő átmeneti terület. A strandokat különböző szemcseméretű közettörmelék borítja, amely a kavicstól a finom homokig terjedhet. A jogviszony tehát területi megközelítésben abszolút: a strand kiterjedése, ugyanakkor személyi kérdésben inkább szituációs, a strandon tartózkodáshoz kapcsolódik. Mint területi kategória többféleképpen csoportosítható: i) a tulajdonos alapján magán- vagy köztulajdonú; ii) kialakítása szerint természetes vagy mesterséges; iii) a hozzáférés szerint pedig szabad (nyilvános) vagy korlátozott strandra.

A magyar szabályozásból érdemes kiemelni a vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törvény 45. § (7) bekezdés *b)* és *k)* pontjaiban foglalt felhatalmazás alapján alkotott 78/2008. (IV. 3.) kormányrendeletet a természetes fürdővizek minőségi követelményeiről, valamint a természetes fürdőhelyek kijelöléséről és üzemeltetéséről (Fürdővízr.). Ezek szerint a természetes fürdőhely fürdési célra engedélyezett víz és a hozzá tartozó vízparti terület. Ennek egyik fontos eleme pedig a természetes fürdővíz, azaz a felszíni vizek minden olyan eleme, amelyek használatát a népegészségügyi feladatkörében eljáró járási (fővárosi kerületi) hivatal fürdési célra engedélyezte (fürdővíz), és amelyre nem áll fenn a fürdés állandó hatósági tilalma. Ehhez kapcsolódik az úgynevezett védőterület, amely a fürdőhely területét övező, a víz minőségének megóvása érdekében meghatározott szárazföldi terület és vízfelszín. A Fürdővízr. hatálya nem terjed ki a külön jogszabály szerinti medencés közfürdőre, a gyógyfürdőre, valamint olyan mesterségesen létesített vízterekre, amelyek nincsenek összeköttetésben sem felszíni, sem felszín alatti vizekkel.

A strandok speciális típusait az 1997. évi CLIV. törvény az egészségügyről 240. §-a nevesíti, így a fürdő- és klímagyógyintézet az a természetes gyógytényezők felhasználásával egészségügyi szolgáltatást is nyújtó olyan egészségügyi vagy részben egészségügyi szolgáltató, amely a fürdő- vagy klíma-

gyógyintézetre utaló valamely elnevezés használatára a külön jogszabályban meghatározott feltételeknek megfelelően működési engedélyt kapott. Elismert természetes gyógytényező az olyan természetes gyógytényező, amelyre vonatkozóan a természetes ásványvíz, természetes gyógyvíz, természetes gyógyiszap, gyógyklíma, gyógybarlang vagy gyógyhatásra utaló egyéb elnevezés használatát engedélyezték.

A 2000. évi CXII. törvény állapítja meg a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet Területrendezési Tervét és a Balatoni Területrendezési Szabályzatot, amely felhatalmazása alapján a balatoni vízpart-rehabilitációs szabályozás követelményeiről szóló 283/2002. (XII. 21.) kormányrendelet 5. §-a rögzíti, hogy strandrendeltetés csak olyan ingatlanon jelölhető ki vagy bővíthető, amelyhez kapcsolódóan a vízpart-rehabilitációs tanulmányterv strandolásra alkalmas partszakaszt jelöl. A Balaton vízmedrében a strandrendeltetéshez kapcsolódó építmény csak ott helyezhető el, ahol a vízpart-rehabilitációs tanulmányterv strandolásra alkalmas partszakaszt jelöl.

A jogviszony szituációs karakterét erősíti, hogy a fürdési idény i) a járási hivatal határozatában megállapított, az év azon két napja közötti legalább 8 hétig tartó egybefüggő időszak, amikor napi átlagban legalább 100 fő fürdőzőre lehet számítani, vagy ii) az üzemeltetett fürdőhely esetében az átlagos napi fürdőzőszámra tekintet nélkül a fürdőhely üzemeltetője által kérelmezett és a járási hivatal határozatában megállapított időszak.

A strandok nyilvántartásával kapcsolatban az ingatlan-nyilvántartási célú földmérési és térképészeti tevékenység részletes szabályairól szóló 8/2018. (VI. 29.) AM rendelet 18. §-a szerint a művelés alól kivett területek között külön kell feltüntetni a sporttelepet, strandot, fürdőt. Az önkormányzatok tulajdonában lévő ingatlanvagyon nyilvántartási és adatszolgáltatási rendjéről szóló 147/1992. (XI. 6.) kormányrendelet szerint az ingatlanvagyon-kataszter egyik adatlapja az „S” Strand, fürdő betétlap. A művelés alól kivett egyéb földterület jellege keretében a 13: folyók, állóvizek partján lévő strandok (24. Egyéb, még be nem sorolt építmények: 24113 Nyitott uszodák, 24114 Strandok) adatait tartalmazza (lásd 1. táblázat).

A jogviszony *alanyainak* két pólusa a strandoló magánszemélyek, illetve a strand, valamint a stranddal alkalmazásban, szerződésben álló személyzet, személyek. A közfürdők létesítésének és üzemeltetésének közegészségügyi feltételeiről szóló 37/1996. (X. 18.) NM rendelet szerint a közfürdőt nem látogathatja lázas, továbbá fertőző gyomor-bélrendszeri és bőrbetegségben szenvedő; görcsös állapottal, eszméletvesztéssel járó, illetve feltűnő vagy nagy kiterjedésű kóros elváltozással járó betegségben szenvedő; ittas vagy kábítószer vagy bódító hatású gyógyszer hatása alatt álló személy.

1. táblázat. Strand, fürdő betétlap

Strand, fürdő, uszoda alapadatai				
S 01	Neve:			
S 02	Jellege:	1: hidegvízű nyitott; 2: hidegvízű fedett; 3: melegvízű nyitott; 4: melegvízű fedett; 5: melegvízű, télen fedett; 6: folyóvíz vagy tóparti strand		
S 03	Strand területe:		ha: m ² :	
S 04	Vízbeszerzés:	1: vízműhálózatból; 2: saját kútról; 3: saját felszíni vízműről; 4: saját felszín alatti vízműről; 5: nincs		
S 05	Kutak száma:		db:	
S 06	Friss vízigény:		m ³ /óra:	
S 07	Vízfelvételi kapacitás:		m ³ /óra:	
S 08	Vízforgatás:	1: nincs; 2: van		
S 09	Medence	típusa:	1: gyógyfürdőmedence; 2: strand-medence; 3: úszómedence; 4: gyermekmedence; 5: nincs	
S 10		hossza:	m:	
S 11		alapterülete:	m ² :	
S 12		térfogata:	m ³ :	
Strand, fürdő, uszoda értékadatai				
	Megnevezés	Év	Értékváltozás E Ft (±)	Bruttó érték egyenlege E Ft
S 13.0	Könyv szerinti bruttó érték			
S 13.1	Bruttó érték változás			
S 14	Becsült érték			
S 15	Állagmutató	1: 0%; 2: 1–19%; 3: 20–39%; 4: 40–59%; 5: 60–79%; 6: 80–99%; 7: 100%		

Forrás: a szerző szerkesztése az önkormányzatok tulajdonában lévő ingatlanvagyon nyilvántartási és adatszolgáltatási rendjéről szóló 147/1992. (XI. 6.) Korm. rendelet alapján

Az alanyi oldal másik szereplője jellemzően a fürdőhely üzemeltetője, a fürdőhely tulajdonosa vagy akire a tulajdonos a Fürdővízr.-ben meghatározott kötelezettségek teljesítését írásbeli megállapodásban átruházta. A jogviszony így sokban hasonlít a közintézeti, közintézményi viszonyokra, mivel a strand is a dologi és személyi eszközöknek meghatározott tartós közcél (humán közszolgáltatás) szolgálatára rendelt összessége;²⁶ a strandolók tulajdonképpen

²⁶ Otto Mayer: *Deutsches Verwaltungsrecht*. Leipzig, Duncker und Humblot, 1924. II. 268; Szakács Tamás: *A közintézet fogalma; fajtái*. Budapest, ELTE, 2016. 1–6.

igénybe vevők, használók, akik olykor közvetlenül fizetnek a szolgáltatásért, vagy kollektíven, a közteherviselésen keresztül finanszírozzák (szabadstrand). A strandolók és a strand, annak üzemeltetője, alkalmazottai között sajátos jogviszonyok jönnek létre, amely lehet i) tisztán polgári jogi jogviszony (lángos és csapolt sör vásárlása), ii) alapvetően polgári jogi jogviszony közjogi elemekkel (magánstrand-létesítés), illetve iii) speciálisan szabályozott közjogi jogviszony (közegészségügy, gyógyfürdő).

A jogalanyok szempontjából sajátos az úszómester (mentőőr), aki kizárólag olyan személy lehet, aki a vízi mentésben való jártasságáról érvényes igazolással rendelkezik, és egészségügyi alkalmasságát orvos igazolja. A mentőőr szolgálati ideje alatt köteles a csónakban vagy a csónak 50 méteres körzetében tartózkodni, olyan helyen, ahonnan a fürdésre kijelölt vízfelület belátható. Olyan fürdőhelyeken, ahol gyermekek csoportosan vagy tömegesen fordulnak elő (például gyermek- és ifjúsági tábor, vízparti üdülő), az üzemeltetőnek a balesetek megelőzése érdekében – a gyermekcsoport ott-tartózkodási ideje alatt – külön mentőőrt kell biztosítani a csoport felügyeletére. Az *aqua tréner* szakképesítés szakmai és vizsgakövetelményeit pedig az emberi erőforrások minisztere ágazatába tartozó szakképesítések szakmai és vizsgakövetelményeiről szóló 27/2016. (IX. 16.) EMMI rendelet tartalmazza.

A strandjogviszony *tartalmánál* abból indulhatunk ki, hogy a *strandoláshoz való jog* meglehetősen közvetetten vezethető le az alapjogokból, azonban faktikusan szinte minden társadalomban megtalálható. A Fürdővízr. a minőségi strandolás érdekében az üzemeltetők számára számos kötelezettséget határoz meg: egy főre számítva 10 m² pihenést szolgáló területet kell biztosítani; fák, bokrok ültetésével árnyas pihenőrészt kell kialakítani; a 6 éven aluli gyermekek részére célszerű külön fürdőhelyet biztosítani; parkolóhelyet kell létrehozni. A sportolási lehetőség elősegítésére (például a labdajátékokra) alkalmas területrészt biztosítani kell úgy, hogy az a vendégek nyugalma ne zavarja, és ne legyen balesetveszélyes. Naponta gondoskodni kell a fürdésre igénybe vett vízfelület, a vízpart tisztán tartásáról. Állatot a fürdőhely területére bevinni tilos. A fürdőhely területén a fürdési szezonban horgászni nem szabad. Gondoskodni kell a fürdőközönség számára zuhanyozási lehetőségről. Egy személygépkocsi elhelyezését kell biztosítani a sportolás, strandolás célját szolgáló önálló rendeltetési egységek minden 5 férőhelye után.²⁷

A közfürdők létesítésének és üzemeltetésének egészségügyi feltételeiről szóló 37/1996. (X. 18.) NM rendelet szerint a zuhanyozók legkisebb száma úgy

²⁷ 253/1997. (XII. 20.) Korm. rendelet az országos településrendezési és építési követelményekről. 4. számú melléklet a 253/1997. (XII. 20.) Korm. rendelethez. Az elhelyezendő személygépkocsik számának megállapítása.

határozandó meg, hogy a legnagyobb egyidejű benntartózkodó létszámmra számolva 50 fő/1 db zuhany legyen, de nemenként 5 zuhanyozónál kevesebb nem engedhető meg; nemenként elkülönített illemhelyet kell létesíteni, amely a fürdő-medencétől, illetve a fürdésre használt víz partvonalától nem lehet 200 m-nél távolabb; nyitott medence csak előfürdőn vagy lábmosón keresztül legyen megközelíthető. A közfürdő üzemeltetője üzemnaplót vezet, amelyben nyilvántartja a naponként igénybe vevő fürdőzők számát, a teljes vízcserék időpontját, a vízminőségi és víztechnológiai vizsgálatok adatait, a fertőtlenítés végrehajtására vonatkozó adatokat, az üzemelés alatti rendkívüli eseményeket, a hatósági ellenőrzések időpontját és észrevételeit.

A 24/2007. (VII. 3.) KvVM rendelet által kiadott Vízügyi Biztonsági Szabályzat hatálya a biztonsági követelmények meghatározása szempontjából kiterjed minden szervezett vízügyi tevékenységre, függetlenül attól, hogy azt társadalmi vagy gazdálkodó szervezetek milyen szervezeti vagy tulajdoni formában végzik. Ez alapján a strandokra vonatkozóan például a medencében, a fürdő jellegének megfelelően, a mélyvízi részen a medence szélénél kapaszkodásra alkalmas, könnyen tisztítható, sima felületű kapaszkodót kell elhelyezni. Az ugrómedence mélysége az ugrási helyen az ugróhely víz fölötti magasságától függ, de legalább 3,80 m legyen. A hullámmedence oldalfalán kiálló részt (így például korlátot, lépcsőt) alkalmazni nem szabad. A hullámozás ideje alatt úszómestert vagy uszodamestert kell alkalmazni. Vízcsúszdákat, a medencékben a csobbanási magasságot, valamint a vízmélységet, a csúszdák használatára vonatkozó szabályokat piktogramokkal is jelölni kell. Intenzív vízmozgást, örvénylést, áramlást előidéző élményfürdőelemek üzemeltetése alatt állandó uszodamesteri felügyeletet kell biztosítani az érkezési helyen.

Az *eljárási szabályok* közül elősorban a közigazgatási tárgyúak a jelentősebbek. A *fürdővíz használata engedélyezésének*, illetve a *fürdőhely kijelölésének* eljárásai háttérjogszabálya természetesen a 2016. évi CL. törvény az általános közigazgatási rendtartásról, a sajátos rendelkezések pedig a Fürdővízr.-ben találhatók. Ha a járási hivatal illetékességi területéhez tartozó felszíni vizekben a fürdőzők számának napi átlaga legalább 8 egybefüggő naptári héten várhatóan meghaladja a 100 főt, valamint megvannak a fürdőzés e rendelet szerint szükséges közegészségügyi követelményei, a járási hivatal – hivatalból indított eljárásban – minden év május 1. napjáig i) dönt a fürdővíz fürdési célú használatának engedélyezéséről; ii) megjelöli a fürdési időny tartamát; iii) meghatározza a fürdővíz minőségének ellenőrzését szolgáló mintavételeknek az ütemtervét; iv) kijelöli a védőterületet. A fürdőhely üzemeltetője a kérelemmel egyidejűleg benyújtja az üzemeltetési szabályzatot, amely a fürdőhely szakszerű és biztonságos üzemeltetésével kapcsolatos részletes műszaki, technológiai, biztonságtechnikai, környezetvédelmi és egészségügyi előírásokat tartalmazza.

A járási hivatal – hivatalból indított eljárásban – minden *fürdővíz profilját*²⁸ megállapítja, amelyeket rendszeresen felül kell vizsgálni és frissíteni kell. Ezek eredményéről (kifogásolt, tűrhető, jó, kiváló) a nyilvánosság tájékoztatása is kötelező. A járási hivatal a fürdővíz használatát akkor engedélyezi, illetve a fürdőhelyet akkor jelöli ki, ha a fürdővíz minősége legalább tűrhető. A fürdővíz minőségére vonatkozó adatok közérdekűek. A jegyző a helyben szokásos módon minden évben tájékoztatja a lakosságot i) az engedélyezett fürdővizekről, ii) a kijelölt fürdőhelyekről, iii) a fürdési tilalom elrendeléséről, iv) a fürdési tilalom feloldásáról. Az országos tisztifőorvos a nyilvántartott fürdővizek és kijelölt fürdőhelyek, valamint a tartós fürdési tilalom alá eső fürdővizek listáját minden fürdési idény kezdete előtt, amint az rendelkezésre áll, de legkésőbb június 15-ig a honlapján közzéteszi.

A fürdővízminőség-értékelés alapján a kifogásolt osztályba tartozó fürdővíz esetében az ilyen osztályozást követő első fürdési idénytől kezdődően a hivatal a fürdőzés tilalmát rendeli el, amelyről tájékoztatja a fürdőhely üzemeltetőjét, és kötelezi arra, hogy egyértelmű és egyszerű figyelmeztető jelzéssel felhívja a nyilvánosság figyelmét a nem megfelelő vízminőségre, tájékoztassa a nyilvánosságot a szennyezés okairól és az intézkedések megtételének elrendeléséről. Enyhébb minőségromlás esetén a fürdőhely üzemeltetésének szüneteltetését rendeli el, illetve a vízminőség helyreállításához szükséges intézkedések eredménytelensége esetén a fürdővíz-használati engedélyt visszavonja.

A természetes gyógytényezőkről szóló 74/1999. (XII. 25.) EüM rendelet szerint azok a létesítmények, amelyek főként természetes *gyógytényező* felhasználásával²⁹ folytatnak gyógyító vagy rehabilitációs tevékenységet, az intézmény gyógyászati jellegére utaló elnevezéssel³⁰ akkor működtethetők, ha – az üzemeltetéshez egyéb jogszabályokban előírt hatósági engedélyeken kívül – e megnevezés használatát a fenntartó vagy az üzemeltető kérelmére a Budapest Főváros Kormányhivatala engedélyezi.

²⁸ *Fürdővízprofil*: a fürdővíz olyan jellemzése, amely a fürdővízzel kapcsolatos egészségkárosító hatást előidézhető szennyezési forrásokra és szennyezési okokra, valamint ezek értékelésére terjed ki.

²⁹ 1997. évi CLIV. törvény az egészségügyről 238. § (1) Természetes gyógytényező az olyan természetes ásványvíz, természetes iszap, a talajból nyert egyéb természetes anyag (a továbbiakban együtt: talajból nyert természetes gyógytényezők), felszíni éghajlat, felszín alatti klíma (a továbbiakban együtt: éghajlati gyógytényezők), amely bizonyítottan kedvező élettani hatással rendelkezik vagy gyógyászati célra felhasználható. (2) Elismert természetes gyógytényező az olyan természetes gyógytényező, amelyre vonatkozóan a *a)* természetes ásványvíz, *b)* természetes gyógyvíz, *c)* természetes gyógyiszap, *d)* gyógyklíma, *e)* gyógybarlang, vagy *f)* gyógyhatásra utaló egyéb elnevezés használatát engedélyezték.

³⁰ A gyógyfürdő intézmény számára a következő elnevezések használata engedélyezhető: gyógyfürdő, mozgásszervi betegeket ellátó nappali kórház, gyógyfürdőkórház, éghajlati gyógyintézet, gyógyüdülő, gyógyszálló, gyógyvíz-ivócsarnok, gyógybarlang.

A jogág fogalmának másik témaköre a szabályozási módszer, azaz valamilyen objektív és/vagy szubjektív *jogi felelősségi* alakzat. A közigazgatási normák, előírások megszegéséért eredményfelelősség terheli a strand üzemeltetőjét. A magánjog köréből érdemes utalni a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény 6:371. §-ára, amely a nyilvánosság számára nyitva álló intézmények felelőssége között külön nevesíti, hogy a fürdők és más hasonló intézmények, továbbá a ruhatárak letéttel összefüggő kártérítési felelőssége az olyan dolgokra terjed ki, amelyeket a látogatók ezen intézményekbe rendszerint magukkal szoktak vinni, illetve ha megfelelő hely áll a látogatók rendelkezésére dolgaik megőrzése céljából, az intézmény az itt elhelyezett dolgokban esett kárért tartozik felelősséggel. A szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény 202/A. § szerint aki tiltott helyen fürdik, szabálysértést követ el (156/A. Tiltott fürdés). A szabálysértés miatt a közterület-felügyelő, a természetvédelmi őr, az önkormányzati természetvédelmi őr, a halászati őr is szabhat ki helyszíni bírságot.

A strandjog *jogdogmatikai* megalapozása elsöre nehéznek tűnik, mert egy fiatal, viszonylag kisebb jogág számára átfogó elméletet pusztán néhány jogforrásból (törvények, rendeletek, irányelvek, direktívák, szabályok stb.) kell kialakítani. Ehhez azonban megfelelő támpontot tud nyújtani a jogtörténeti és a nemzetközi jog-összehasonlítási dimenzió felvázolása is.

A *jogtörténeti* példák egyik hazai kiindulópontja lehet a *Tripartitum*, amelyben megtalálható, hogy már akkor a birtok tartozékai közé értették és foglalták egybe mindazt, ami valamely városhoz, mezővároshoz vagy faluhoz tartozik, így a vizek, folyók, halastavak, halászatok, vízfolyások, és általában ezek haszonvétele és jövedelme.³¹ Az első tengerparti üdülőhelyeket a 18. században nyitották meg az arisztokrácia számára, akik a tengerpartot, valamint az akkori divatos gyógyvárosokat kezdték el rekreációs és egészségügyi célokra felkeresni. Az egyik legkorábbi ilyen üdülőhely Scarborough volt Yorkshirében az 1720-as években; divatos gyógyváros volt, mivel a 17. század folyamán az egyik sziklából kitörő savas vízfolyást fedeztek fel a város déli oldalán.³² Lényeges mérföldkő azonban a viktoriánus Anglia, amikor a strandok váltak a pihenés és rekreáció célterületévé. Következő állomás a 20. század közepe, a tömegturizmus megjelenése, így idővel a strandok váltak az idegenforgalom legfőbb attrakciójává. Az idegenforgalmilag frekvenciált országokban a tengerpart megváltozott, szállodák és sétányok épültek a partok mentén. 1976-ban

³¹ Werbőczy István: *Tripartitum – Hármaskönyv*. 24. Cím: A királyi jognak és a birtokjognak meghatározása 8. § 1514.

³² Holloway, J. Christopher – Taylor, Neil: *The business of tourism*. Harlow (US-ND), FT Prentice Hall, 2006. 29.

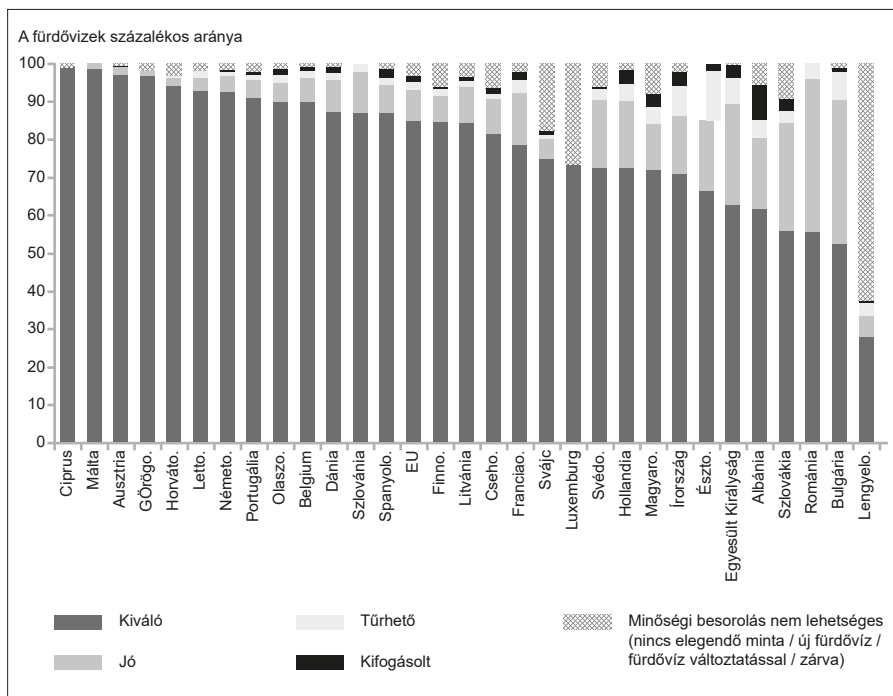
fogadta el az Európai Gazdasági Közösség a Tanács 76/160/EGK irányelvét a fürdővizek minőségéről,³³ amely célja a fürdővíz szennyezettségének csökkentése, illetve a fürdővízminőség felügyeletének egységesítése. A közös megfogalmazás szerint a strand fürdőhely (*bathing area*), azaz olyan terület, ahol fürdővíz található. A fürdővíz pedig olyan folyó- vagy álló édesvíz, vagy ennek részei, és tengervíz, amelyben a fürdés kimondottan megengedett az egyes tagállamok erre jogosult hatóságai által, vagy a fürdés nem tilos, és rendszerint nagyszámú fürdőző szokta igénybe venni. A mindössze 14 cikkből álló irányelv a fürdővíz minőségére vonatkozott, kivéve a gyógyászati célú vizeket és az úszómedencékben használt vizet. A joganyag az 1970-es évek tudását és tapasztalatát tükrözi, azonban a fürdővízhasználati szokások azóta megváltoztak, csakúgy, mint a tudományos és műszaki tudás szintje is. Ezért az említett irányelvet hatályon kívül helyezték 2006-ban.

A nemzetközi kitekintés sem hanyagolható el. Az uniós jogban a jelenlegi szabályozás az Európai Parlament és a Tanács 2006/7/EK irányelve a fürdővizek minőségéről és a 76/160/EGK irányelv hatályon kívül helyezéséről.³⁴ A környezetvédelmi szempontok alapja, hogy a víz szűkösen rendelkezésre álló természeti erőforrás, amelynek minőségét óvni, védeni kell, gazdálkodni kell vele, és ennek megfelelően kell kezelni. Az irányelv célja a jó fürdővízminőség és a magas szintű védelem tagállamok általi, közös követelményrendszer alapján történő elérése a Közösségben. A szabályozás a következőkkel kapcsolatos rendelkezéseket állapítja meg: a) a fürdővízminőség ellenőrzése és osztályozása; b) a fürdővíz-gazdálkodás; c) és a nyilvánosságnak a fürdővizek minőségével kapcsolatos tájékoztatása. Hatálya viszont nem terjed ki az alábbiakra: uszodák és gyógyfürdők; mesterséges vízterekben gyógyászati célra használt vagy vízkezelési módszereknek alávetett vizek; mesterségesen létesített zárt vizek, amelyek nincsenek összeköttetésben sem felszíni, sem talajvizekkel.

Az Európai Környezetvédelmi Ügynökség (European Environment Agency, EEA) 2019-ben adta ki a fürdővíz minőségét értékelő 3/2019 EGT-jelentését, amelyet a 28 EU-tagállamban, Albániában és Svájcban található, több mint 21 ezer fürdővízből származó információk felhasználásával állították össze. A minőség tekintetében hazánk elmarad az uniós átlagtól, és a 22. helyen szerepel. A jelentés kiemeli, hogy öt EU-tagállamban a fürdővizek legalább 3%-a volt rossz minőségű: Hollandia (25 fürdővíz vagy 3,4%), Írország (5 fürdővíz vagy 3,4%), az Egyesült Királyság (21 fürdővíz vagy 3,3%), Magyarország (8 fürdővíz vagy 3,2%) és Szlovákia (1 fürdővíz vagy 3,1%).

³³ A Tanács 76/160/EGK irányelve (1975. december 8.) a fürdővizek minőségéről.

³⁴ Az Európai Parlament és a Tanács 2006/7/EK irányelve (2006. február 15.) a fürdővizek minőségéről és a 76/160/EGK irányelv hatályon kívül helyezéséről.

1. ábra. A fürdővizek minősége 2018-ban a 28 EU-tagállamban, Albániában és Svájcban

Forrás: saját szerkesztés az alábbi mű felhasználásával:

European Environment Agency: *European bathing water quality in 2018*.
 Luxembourg, Publications Office of the European Union, 2019. 10.

A sportról szóló 2004. évi I. törvény alkalmazásában az olimpiai események közé tartozik a Strand Világjátékok (World Beach Games) elnevezésű sportesemény. A Strand Világjátékok egy nemzetközi multisportesemény, amelyet a Nemzeti Olimpiai Bizottságok Szövetsége (ANOC) 2019-ben szervezett meg először 14 sportág 15 szakágában. A játékokat két évente tartják. Emellett a nemzeti karaktereket is érdemes figyelembe venni, különösen olyan kisebb szigetországok, -államok esetében, ahol a gazdaság meghatározó része a strandturizmussal függ össze. Idesorolandó elsősorban Hawaii, a Karib-tenger és Óceánia szigetei, Florida, Kalifornia, valamint a Mediterráneum, illetve azok az országok, amelyek jelentős strandolásra alkalmas vízparttal, több száz kilométeres – olykor egybefüggő – strandszakasszal rendelkeznek (Eighty Mile Beach, 220 km és Ninety Mile Beach, 151 km, Ausztrália; Praia do Cassino, 212 km, Brazília; Padre Island beach, 182 km, Texas; Cox's Bazar, 125 km, Banglades).

Itt elegendő csak a röviden utalni egy érdekességre: a *beach law* kifejezés megtalálható az interneten,³⁵ a Beach Law Papamoa szolgáltató azonban nem a strandjoggal foglalkozik, hanem szakértői tanácsokat ad rokonszenves és könnyen érthető módon, nyugodt, barátságos és gondozó környezetben. Így a kapcsolódás közben elkészíthetők tulajdonjogi dokumentumok, időskori rendelkezések, végrendeletek, vagyionkezelés, befektetési döntések.

Végezetül pedig, egy kodifikált egységes strandjogi törvényből kiindulva egy *Strandjog* című könyv a következő szerkezeti felépítést követi:

2. táblázat. A *Strandjog* című könyv szerkezeti felépítése

<i>Bevezetés</i>	
<i>I. A Strandjog története, kialakulása</i>	I.1. Egyetemes; I.1.1. Őskor – ókor; I.1.2. Középkor; I.1.3. Újkor; I.2. Magyar
<i>II. Strandjog a jogrendszerben</i>	II.1. Helye a jogrendszerben; II.2. Kapcsolata más jogágakkal
<i>III. A strandjog forrásai</i>	III.1. Jogszabályok; III.2. Nemzetközi egyezmények; III.3. Egyéb források; III.4. A strandoláshoz való jog
<i>IV. Strandjogi törvény</i>	IV.1. Kialakulása; IV. 2. Hatálya; IV. 2.1. Területi; IV.2.2. Személyi; IV. 2.3. Időbeli; IV. 2.4. Tárgyi; IV. 3. Fogalmak: Strand, Strand idény, Strand időszak, Strandüzemeltető, Strandhatár, Strandhatóság, Strand alkalmazottak, Strand kötelező felszerelések, Strand kötelező kellékek, Strand eshetőleges felszerelések, Strand eshetőleges kellékek, Strand felelősség, Strandjog, Strandjogok, Strandkötelesegek, Strandjogviszony, Strandkár, Strandolás, Strandoló, Strandszerek, Vízi mentő, Aqua tréner; IV.4. Strandjogviszony; IV.4.1. Alanyai; IV.4.2. Tárgya; IV.4.3. Tartalma – strandjogok és -kötelesegek; IV.4.4. Felelősség; IV.5. Strandhatóságok és eljárásaik; IV.6. Strandjogi egyéb eljárások; IV.6.1. Polgári peres eljárás; IV.6.2. Polgári nemperes eljárás; IV.6.3. Választott bírósági eljárás; IV.6.4. Büntetőeljárás
<i>V. Nemzetközi strandjog</i>	V.1. Joghatóság; V.2. Kollíziós szabályok; V.3. Jogsegély – viszonosság; V.4. Összehasonlítás; V.4.1. EU (ezen belül V4-ek); V.4.2. Európa többi országa; V.4.3. Mediterráneum; V.4.4. Ázsia; V.4.5. Afrika; V.4.6. Amerika; V.4.7. Ausztrália, Óceánia, különösen Hawaii; V.4.8. Sarkvidékek (Antarktis, Arktisz)
<i>VI. Felhasznált irodalom</i>	

Forrás: a szerző szerkesztése

³⁵ Ld. www.beachlaw.co.nz.

Felhasznált irodalom

- Burián László – Kecskés László – Vörös Imre: *Magyar nemzetközi kollíziós magánjog*. Budapest, Logod, 2003.
- Cottier, Thomas – Rosa M. Lastra – Christian Tietje – Lucia Satragno (szerk.): *The rule of law in monetary affairs*. Cambridge, Cambridge University Press, 2014. Online: <https://doi.org/10.1017/CBO9781107479920>
- European Environment Agency: *European bathing water quality in 2018*. Luxembourg, Publications Office of the European Union, 2019.
- Földi András – Hamza Gábor: *A római jog története és intézményei*. Budapest, Nemzeti Tankönyvkiadó, 1996.
- Grosschmid Béni: *Jogszabálytan*. Budapest, Athenaeum, 1905.
- Grosschmid Béni: *Fejezetek kötelmi jogunk köréből*. Budapest, Grill, 1932. II.
- Holloway, J. Christopher – Neil Taylor: *The business of tourism*. Harlow (US-ND), FT Prentice Hall, 2006.
- Jakab András: A szocializmus jogdogmatikai hagyatéka. *Jogelméleti Szemle*, (2003), 3. Online: <http://jesz.ajk.elte.hu/jakab15.html>
- Jakab András: Közjog, magánjog, polgári jog – a dogmatikatörténet Próteuszi és az új Ptk. tervezete. *Állam- és Jogtudomány*, 48. (2007), 1. 3–27.
- Lábady Tamás: *A magánjog általános tana*. Budapest, Szent István Társulat, 2018.
- Lamm Vanda (szerk.): *Jogi lexikon*. Budapest, CompLex, 2009.
- Magyar Zoltán: *Magyar közigazgatás*. Budapest, Királyi Magyar Egyetemi Nyomda, 1942.
- Mayer, Otto: *Deutsches Verwaltungsrecht*. Leipzig, Duncker und Humblot, 1924. II.
- Montesquieu: *A törvények szelleméről*. Ford. Nemes István – Horváth Andor. Bukarest, Kriterion, [1748] 1987.
- Song Xian-Zhong: What is philosophy in branches of law? *Law and Social Development*, (2009), 4.
- Szabó Imre (szerk.): *Állam- és jogtudományi enciklopédia*. Budapest, Akadémiai, 1980.
- Szakács Tamás: *A közintézet fogalma; fajtái*. Budapest, ELTE, 2016.
- Szentiványi Iván: *Bankjog*. Budapest, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, 1988.
- Szigeti Péter: *Jogtani és államtani alapvonalak*. Budapest, Rejtjel, 2002.
- Szladits Károly: *A magyar magánjog vázlatja*. Budapest, Grill, 1933. I.
- Szladits Károly (szerk.): *Magyar magánjog*. I. Általános rész. Személyi jog. Budapest, Grill, 1938.
- Tamás András: *A közigazgatási jog elmélete*. Budapest, Szent István Társulat, 2001.
- Tamás András: *Legistica*. Budapest, Nemzeti Közszerzői Tankönyvkiadó, 2013.
- Tomcsányi Mór: *Magyarország közigazgatása*. Budapest, Királyi Magyar Egyetemi Nyomda, 1940.
- Werbőczy István: *Tripartitum – Hármaskönyv*. 1514.

Jogforrások

1997. évi CLIV. törvény az egészségügyről
2012. évi II. törvény a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről
2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről
2004. évi I. törvény a sportról

2016. évi CL. törvény az általános közigazgatási rendtartásról

253/1997. (XII. 20.) Korm. rendelet az országos településrendezési és építési követelményekről

37/1996. (X. 18.) NM rendelet a közfürdők létesítésének és üzemeltetésének közegészségügyi feltételeiről

24/2007. (VII. 3.) KvVM rendelet a Vízügyi Biztonsági Szabályzat kiadásáról

74/1999. (XII. 25.) EüM rendelet a természetes gyógytényezőkéről

A Tanács 76/160/EGK irányelve (1975. december 8.) a fürdővizek minőségéről

Az Európai Parlament és a Tanács 2006/7/EK irányelve (2006. február 15.) a fürdővizek minőségéről és a 76/160/EGK irányelv hatályon kívül helyezéséről

Kiadja a Nemzeti Közszerológati Egyetem.
A kiadásért felel: Koltay András rektor
Szerkhely: 1083 Budapest, Ludovika tér 2.
Kapcsolat: kiadvanyok@uni-nke.hu

Felelős szerkesztő: Kilián Zsolt
Olvasószekesztő: Szabó Ilse
Tördelőszerkesztő: Kilián Zsolt
Nyomdai kivitelezés: Pátria Nyomda Zrt.
Felelős vezető: Orgován Katalin vezérigazgató

ISBN 978-963-531-345-7 (nyomtatott)
ISBN 978-963-531-351-8 (ePDF)
ISBN 978-963-531-350-1 (ePub)

